

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

20.04.2026 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

[БТА](#)

✓ Нормативната рамка на финансовото отчитане у нас изостава от развитието на съвременната икономика

Съществуващата нормативна рамка на финансовото отчитане в България често изостава от динамиката на съвременните икономически и бизнес процеси, което поставя въпроса за необходимостта от актуализация на националните счетоводни стандарти. Това заяви Людмила Петкова, директор на дирекция „Данъчна политика“ в Министерството на финансите и бивш служебен вицепремиер и министър на финансите. Тя участва в конференцията „Финансовото отчитане в България – време за (пре)дефиниране“, организирана от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България (ИДЕС), която се провежда в „Гранд Хотел Милениум София“.

По думите на Петкова финансовото отчитане е ключов елемент за функционирането на всяка модерна икономика и представлява основа за изграждане на доверие между държавата и бизнеса, инвеститорите и пазарите, както и между институциите и гражданите.

„Именно това доверие е в основата на устойчивия икономически растеж, на фискалната стабилност и на конкурентоспособността на националната икономика. Качествената, прозрачна и навременна финансова информация е предпоставка за ефективно управление, привличане на инвестиции, за стабилност на икономическата среда. В този контекст възниква и въпросът, отговаря ли сегашната нормативна рамка на нарастващите потребности от финансова информация? Отговорът не е еднозначен“, каза Петкова.

Тя посочи, че въпреки напредъка в законодателството и хармонизацията с европейските изисквания, практиката показва редица предизвикателства, свързани с нарастващата сложност на икономическите процеси.

„Съществуващата нормативна рамка често изостава от динамиката на бизнес моделите и технологичните промени. В условията на ускорена дигитализация, нарастваща икономическа глобализация и засилващата се международна интеграция, от съществено значение е нормативната база да бъде актуална, последователна и съобразена с добрите европейски и международни практики“, каза тя.

Петкова подчерта, че законодателните промени трябва да се основават на устойчив консенсус и активен диалог с всички заинтересовани страни.

„Адекватността на действащата нормативна рамка спрямо нарастващите потребности от финансова информация насочват вниманието и към необходимостта от трансформиране на финансовото отчитане, както и анализ на състоянието на националните счетоводни стандарти. Тоест дали е необходимо да бъдат създадени нови, както и за актуализация на съществуващите“, каза Петкова.

Тя изтъкна, че създаването на национален орган по финансово отчитане може да осигури експертиза, координация и стратегическо планиране, но ролята му трябва да бъде ясно дефинирана и съобразена със съществуващата институционална рамка.

„Затова от съществено значение всяко решение в тази посока да бъде основано на анализ, включително на добрите международни практики, отчитайки специфичните характеристики на българската институционална среда“, каза тя.

Петкова подчерта, че силната данъчна система не може да съществува без качествено финансово отчитане, като двете са взаимосвързани и трябва да се развиват в синхрон.

Изпълнителният директор на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) Добрин Иванов отбеляза, че системата за финансово отчитане у нас не отговаря в достатъчна степен на принципите за надеждност, навременност и съпоставимост на информацията и настоя за преглед и осъвременяване на националните счетоводни стандарти.

Според него в евентуален национален орган трябва да участват всички заинтересовани страни, като бъдат ясно разписани функциите и мандатът му.

Investor.bg

✓ Д. Белелиев: Соларни централи се строят на всевъзможни места, а не където е нужно

Зелените мощности в България се изграждат толкова бързо, че Електроенергийният системен оператор (ЕСО) не може да догони инвеститорите, смята д-р инж. Димитър Белелиев (член на НС на АИКБ) от "Амон Ра Енерджи". Той коментира, че един от проблемите за сектора е, че соларните панели се изграждат където може, а не където е нужно, и предупреди, че такава грешка може да бъде повторена и при батериите.

"Умерен песимист съм за това, което ни чака", каза Белелиев и призова да не изоставяме с реалните решения в енергетиката. Ето какво отбеляза той в интервю за Investor.bg.

- Г-н Белелиев, как оценявате състоянието на българския енергиен пазар и какви предизвикателства ни чакат? Има ли Европа „карти“?

- Състоянието в България е тежко и основната причина е липсата на стабилни въртящи мощности. Системата няма способност за нормално балансиране при гранични ситуации. Генерацията от възобновяеми енергийни мощности (ВЕИ) е съсредоточена в големи централи, а не на микро ниво – което е грешка. Балансът трябва да се случва по-близо до реалното производство и потребление. Батериите ще помогнат, но те са само помощно средство. Аз съм умерен песимист за това, което ни чака в България – защото изоставяме с реалните решения.

За Европа обаче съм по-скоро оптимист. Посоката е правилна, просто трябва време – най-вече за по-добра свързаност и реална интеграция между пазарите.

- Как се развиват зелените мощности у нас и къде са „тесните места“ за тяхната интеграция в мрежата?

- Зелените мощности в България се развиват бързо – това е факт. Но има и много проблеми. Първото тясно място е преносната мрежа, защото мрежовият оператор - Електроенергийният системен оператор (ЕСО), не може да догони инвеститорите. Второто е липсата на план за действие. Соларни централи и батерии се строят на всевъзможни места на принципа където може, а не където е нужно. Третото е липсата на стимули към т.нар. "просюмъри". Именно там трябва да се изнесе част от балансирането – по-близо до потреблението. Това ще спести огромни загуби.

- Решение ли са батериите за волатилността в производството на ВЕИ?

- Батериите са част от решението, но не са основното решение. Те помагат за изместване на енергията във времето и за по-добро балансиране, но ако няма стабилни въртящи мощности, добра мрежа и ясна логика къде и защо се изграждат, ефектът им е ограничен. Рискът е да повторим същата грешка като при ВЕИ – да се изграждат батерии там, където може, а не там, където системата има нужда.

- Има ли пречки, нужни ли са някакви регулации, които да подкрепят развитието на батерийните мощности, или пазарът прави достатъчно?

- Проблемът не е дали ще се изградят батерии, а дали ще се изградят там, където са нужни за системата. Затова са нужни правила – не толкова като ограничение, а като насочване. Трябва да има ясна връзка между мрежата и инвестициите, както и стимули за изграждане на капацитет там, където има най-голям ефект за балансирането. В същото време бюрократичните пречки в ЕСО са пословично тежки и често субективни. Това забавя процесите и създава несигурност за инвеститорите. Без ясна рамка и работеща администрация рискуваме да повторим грешката от ВЕИ – много проекти, но не там, където носят най-голяма стойност.

Капитал

✓ В търсене на алтернативи

Темата накратко

- 107 са били частните училища в страната за учебната 2024/2025 г. В тях се обучават над 15 хил. ученици, показват данните на НСИ.
- Ръстът на частните училища основно може да бъде прочетен като индикатор за напрежение в доверието към публичната система.
- Българското държавно образование продължава да носи основната тежест на системата, но същевременно страда от пълна дисхармония.

През последното десетилетие частното образование в България става все по-популярно. И това се вижда и в статистиката. Ако в началото на 2010 г. частните училища бяха сравнително малко и концентрирани основно в София, през учебната 2024/2025 г. в страната вече функционират 107 частни училища, в които се обучават над 15 хил. ученици, показват данните на Националния статистически институт. И още - броят на децата в тях расте осезаемо - от 2019 до 2015 с почти 38%. За сравнение - общият брой на учениците в страната за същия период се е увеличил с под 1%.

Тази тенденция се наблюдава въпреки растящите такси на тези образователни институции. А решението дали училището да е държавно или частно се превръща в стратегическо за част от средната класа в големите градове. За едни това е търсене на по-сигурна и добре структурирана среда. Други се надяват на индивидуален образователен подход. За трети е инвестиция в международна перспектива - с идея детето след това да продължи да се обучава в добър университет някъде по света. За четвърти - бягство от консервативната и недостатъчно добра държавна образователна система.

Ръстът на частните училища обаче е и социален и икономически индикатор, защото показва промяна в родителските очаквания, в разбирането за качество и в готовността да се инвестира в образованието като дългосрочна стратегия. Това поставя въпроса дали публичната образователна система може да предложи добра среда на всички, а не тя да е само на тези, които могат да си позволят да платят.

Дефицит на доверие

Ръстът на частните училища основно може да бъде прочетен като индикатор за напрежение в доверието към публичната система. Българското държавно образование продължава да носи основната тежест на системата, но същевременно страда от пълна дисхармония. Разликите между отделни училища по региони, квартали и социален профил често са значителни. Качеството зависи в голяма степен от конкретния директор, от стабилността на учителския екип и от местната среда.

Тази непоследователност сама по себе си създава усещане за несигурност. Но към нея се добавя и още един фактор - управленската непоследователност. През последните години образователната система премина през поредица от частични реформи, промени в учебните програми, нови механизми за оценяване, корекции в матурите, дискусии за учебното съдържание, идеи за реструктуриране на приема и за промяна в профилирането. Част от тези инициативи бяха необходими, но част от тях срещнаха обществено напрежение и бяха възприети като недостатъчно аргументирани или прибрзани. Честата смяна на идеите и липсата на дългосрочна стратегическа рамка създадоха усещане за хаос.

Причината е, че политиката на министерството на образованието често изглежда като насочена само към текущи кризи, обществен натиск или краткосрочни корекции, а това отслабва доверието в устойчивостта на системата. Родителите трудно могат да планират дългосрочно, ако правилата и приоритетите се променят на всеки няколко години. В този контекст частното училище започна да изглежда като по-стабилна структура, с по-ясна вътрешна политика, по-малка зависимост от политически цикли и по-голяма автономия в управлението.

Таксата променя и самите отношения. Тя създава по-пряка връзка между очакване и отговорност. Родителите вече не просто разчитат на това, което системата предлага по принцип, а очакват конкретен резултат срещу това, което заплащат. Това не означава, че частните училища автоматично предлагат по-добро образование, но ги прави да изглеждат по-предвидими, особено в периоди, когато системата като цяло изглежда нестабилна.

"Включвам се с опита си от три общински училища и четири частни, като предстои и пето. Всичко това с четири деца не е марафон по местене на един индивид", споделя родител. За него частното училище предлага "подбрана среда, по-добра материална база, повече контрол и най-важното - сериозно надграждане на традиционната програма на МОН".

Търсене на различна образователна среда

Вторият и най-видим мотив зад разширяването на частния сектор е търсенето на различна среда. Частното училище се възприема като пространство с по-малки класове, по-предвидим контрол върху дисциплината и по-пряка комуникация между учители и родители.

Родителите търсят ясни правила, бърза реакция при конфликт, активна обратна връзка и ангажираност от страна на училищното ръководство. За тях училището не е само място за преподаване на учебно съдържание, а социална среда, в която се изграждат навици, увереност и мотивация.

"Устойчивият ръст на частните училища в условията на демографски спад не може да се обясни с един фактор. Това е съвкупност от пазарна динамика, стремеж към по-голяма гъвкавост и качество в образователния процес, както и търсене и нарастващи очаквания от страна на родителите за повече индивидуално внимание и реално развитие на умения у децата. Това не е само пазарна динамика - това е израз на променени очаквания към образованието", посочва **Мария Каменова, председател на управителния съвет на Българската асоциация на частните училища (член на АИКБ).**

Изследвания върху родителските нагласи показват, че семействата поставят на преден план качеството на учебната среда и индивидуалното внимание, а не само резултатите от стандартизирани изпити. Търси се не просто академичен успех, а усещане за сигурност, ангажираност и подкрепа. В този смисъл ръстът на частните училища отразява и нарастващата чувствителност към климата в класната стая. А това е фактор, който рядко се измерва в националните класации, но има съществено значение за ежедневиия опит на ученика.

Според Българската асоциация на частните училища секторът се отличава с по-голяма гъвкавост, персонализирани подходи, по-тясна връзка с родителите и по-силно присъствие на иновации, като често играе ролята на "инкубатор" на нови практики. "В този смисъл частното образование не стои в опозиция на публичното, а го допълва и стимулира, поставяйки важни въпроси за адаптивността на системата като цяло", допълва Каменова.

Социална среда и селекция

Подобно на така наречените елитни гимназии, частните училища също работят с определен тип селекция. Финансовата бариера сама по себе си структурира средата. Таксата не е просто икономически филтър, а механизъм, който концентрира семейства със сходни доходи, ценности и образователни очаквания. Така се формира по-хомогенна социална група, в която високите амбиции са по-скоро норма.

Социално-икономическият статус остава един от най-силните индикатори за образователен успех. Международни изследвания, включително PISA, системно показват, че образователните резултати са свързани с културния капитал на семейството като книги в дома, образование на родителите, допълнителни уроци, извънкласни дейности. Когато в едно училище се концентрират семейства с по-висок ресурс и по-активно родителско участие, резултатите често следват не само заради работата на училището, а заради натрупания външен капитал.

Тази концентрация има и вторичен ефект. Когато повечето ученици идват от семейства, които поставят високи академични очаквания, това влияе върху културата в класната стая. Дисциплината, мотивацията и подготовката се превръщат в споделен стандарт. Учителят работи в среда с по-малко поведенчески рискове и с по-висока родителска ангажираност, което създава по-благоприятни условия за преподаване. Така социалният профил на училището се превръща в част от неговия образователен ресурс.

"Избирам частното училище основно заради три неща, споделя друг родител - по-сигурна среда, по-малки групи и съответно възможност за индивидуален подход, както и изучаване на чужд език на много по-високо ниво. Не е 100% сигурно, че ще ги получиш, но шансът е по-голям."

Но този процес има и системно измерение. Когато ресурсът, било то финансов, културен или социален, се концентрира в определени институции, образователната система започва да се сегментира. Частните училища не просто отговарят на търсенето, а участват в преразпределението на образователния капитал. Това поставя въпроса доколко ръстът на частния сектор засилва съществуващите неравенства и доколко публичната система успява да компенсира разликите, вместо да ги възпроизвежда.

"Темата за неравенствата в образованието е чувствителна и важна, но не бива да се свежда до опростено противопоставяне между частно и държавно образование", казва Мария Каменова. "В този контекст частните училища по-скоро показват, че е възможен различен модел - с фокус върху уменията, средата и личността на ученика. Въпросът не е дали частният сектор задълбочава разделението, а как системата управлява съществуващите различия", допълва още тя.

Демографска динамика

Растежът на частните училища е силно концентриран в София и в бързо развиващите се градски зони. Урбанизацията, новите жилищни квартали и концентрацията на по-високи доходи нормално създават пазарна ниша. Частните училища често възникват именно там, където държавната инфраструктура изостава или е претоварена.

В столицата това се вижда най-ясно, защото населението нараства по-бързо от капацитета на съществуващите училища. Новите жилищни комплекси привличат млади семейства, но изграждането на държавна образователна инфраструктура изисква време и публично финансиране. Частната инициатива реагира по-гъвкаво, тя може да се появи по-бързо и да запълни празнината. Така частните училища често изпълняват и компенсаторна функция, покривайки недостига на места в райони с демографски ръст. Това важи още в по-голяма степен за детските градини, които в София традиционно не достигат.

В някои случаи частните образователни институции се превръщат и в решение на чисто логистичен проблем като липса на места в желаните държавни училища или необходимост от целодневна организация, която не всички общински училища могат да осигурят. За работещи родители стои въпросът и за организацията на деня, в транспорт, занималня, извънкласни дейности на едно място. В град като София с постоянни задръствания в пиковите часове вземането от училище и "разнасянето" на децата на спорт или други дейности изисква поне единият родител да е свободен. Или да има баба и дядо в пенсионна възраст с възможност да помагат. Когато всичко е на едно място обаче, това значително облекчава ежедневието на семейството.

Родителски очаквания

Днешните родители са по-взискателни и по-информирани. Те сравняват, анализират резултати, следят рейтинги, интересуват се от педагогически модели и програми. Достъпът до информация от официални статистики, родителски форуми и социални мрежи прави избора на училище по-съзнателен и по-стратегически. Решението все по-рядко е продиктувано единствено от близостта до дома, а се превръща във внимателно претеглена комбинация от академични резултати, среда, дисциплина, езиково обучение и възможности за развитие.

Тази трансформация на родителското поведение е ключов фактор зад разширяването на частния сектор. Когато семействата започнат активно да търсят конкретен образователен профил и са готови да платят за него, пазарът реагира. Частните училища се позиционират именно в тази ниша като институции, които обещават по-ясна философия, по-структурирана среда и по-голяма предвидимост на резултата.

Ръстът на частните училища всъщност е повече от пазарна тенденция. Той е огледало на системата, което отразява едновременно новите родителски очаквания и нерешените дефицити в публичното образование, поставяйки отново и отново въпроса дали държавата успява да гарантира равен и устойчив достъп до образование за всички деца.

"В този смисъл ролята на Българската асоциация на частните училища е да поставя фокуса върху разбирането, че качеството в образованието се измерва в напредъка, а не само в резултата, и че съществуват работещи модели, които могат да бъдат споделяни и надградени в полза на цялата система. Сред тях са по-голямата автономия на училищата, ориентацията към индивидуалния напредък, модерните педагогически подходи и активното партньорство с родителите - практики, чието по-широко прилагане зависи не толкова от възможността, колкото от готовността на системата да създаде условия и да даде свобода за тяхното развитие", завършва Каменова.

Важни обществено-икономически и политически теми

[БНТ](#)

✓ „Луфтанза“ възобнови полетите си

„Луфтанза“ възобнови полетите според графика след стачките през седмицата.

"Всичко се възобнови според плана", заяви говорителка пред ДПА след хилядите отменени полети.

Само в петък около 650 полета бяха отменени на летище Франкфурт, основния авиационен център на Германия, и повече от 400 на летище Мюнхен.

Заедно със синдиката на кабинния персонал „Уфо“ (Ufo), синдикатът на пилотите „Ферайнигунг Кокпит“ (Vereinigung Cockpit - VC) прекъсна дейността на „Луфтханза“, „Луфтханза Карго“ и „Ситилайн“ за пет дни.

✓ Служебният министър на финансите Георги Клисурски се среща с Кристалина Георгиева във Вашингтон

Служебният министърът на финансите Георги Клисурски се среща с Кристалина Георгиева, управляващ директор на Международния валутен фонд, съобщиха от финансовото ведомство.

Сред обсъжданите теми са били развитието на процеса по присъединяване на България към еврозоната, предизвикателствата пред страната ни в контекста на глобалните промени, както и възможностите за сътрудничество и развитие.

Разговорът се е състоял в рамките на Пролетните срещи на Групата на Световната банка и на Международния валутен фонд, които се провеждат в периода 14 – 18 април 2026 г. във Вашингтон.

БНР

✓ ЕК насърчава дистанционната работа в ЕС за облекчаване на енергийната криза

Европейската комисия ще насърчи дистанционната работа и субсидиите за обществен транспорт в ЕС, за да се намали потреблението на изкопаеми горива, тъй като страните се борят с шока от цените на енергията заради войната в Близкия изток, съобщава "Файненшъл таймс"

Следващата седмица ЕК ще представи на държавите членки поредица от мерки за намаляване на търсенето, подобряване на енергийната ефективност и подпомагане на преминаването към чиста енергия, според документ, видян от финансово издание. Стъпките са предназначени да предложат "незабавно облекчение" на високите цени на енергията.

Препоръките се основават на мерки, приложени по време на предишната енергийна криза, предизвикана от руската инвазия в Украйна. Те са част от усилията за намаляване на зависимостта от изкопаеми горива и насърчаване на използването на зелена енергия.

Бизнесът трябва да бъде насърчаван да осигури поне един ден задължителна дистанционна работа, където е възможно, се казва в приложенията към проекта на Комисията. ЕК също така препоръчва субсидиране на обществения транспорт и намаляване на ДДС върху термопомпи, бойлери и соларни панели.

Брюксел също така ще определи "амбициозни", но неразкрити цели за електрификация, според документа, който съдържа множество пропуски и все още не е финализиран.

За да се постигнат целите за електрификация, Брюксел ще помогне на държавите членки да разработят "схеми за социален лизинг за чисти и ефективни технологии", включително термопомпи, електрически автомобили и малки батерии.

Няколко служители подчертаха, че мерките са препоръки, а не представляват инструкции.

"Ако се сблъскаме с недостиг на енергия, наша отговорност е да се уверим, че гражданите знаят какво могат да направят, за да намалят потреблението. Ние не контролираме живота на хората на микро ниво", отбеляза неназован европейски служител.

Комисията издаде подобен съвет през 2022 г., когато насърчи бизнеса и потребителите да намалят термостатите с един градус, напомня "Файненшъл таймс".

Препоръките за намаляване на потреблението на петрол и газ са част от пакет за справяне с по-високите разходи за енергия, включително електрифициране на енергийната система и засилената координация при закупуването на изкопаеми горива. Други мерки, включително справяне с недостига на реактивни горива, все още предстои да бъдат разработени, се посочва още в документа.

Съобщението, което ще бъде представено на европейски държавни глави следващата седмица, е до голяма степен необвързващо. Но Комисията ще внесе два законодателни акта за намаляване на разходите.

Те включват закони за промяна на правилата на пазара на електроенергия, за да се намалят разходите за пренос на електроенергия. Това би включвало проследяване на рентабилността на различните оператори на мрежи и препоръки относно таксите за тежката промишленост.

Също така ще се стреми да измени директива, за да гарантира, че електроенергията се облага с данъци на нива под тези на изкопаемите горива. По-амбициозно предложение беше отхвърлено през 2025 г., но служителите са оптимисти, че енергийната криза ще помогне за стартиране на дискусиите по мярката.

В документа се посочва, че държавите членки ще имат гъвкавостта да облагат с нулева ставка нивото на данъците върху електроенергията, плащани от енергоемките индустрии.

В последния документ се посочва също така, че Комисията ще помогне на държавите членки да разработят схеми за ценови тавани и подпомагане на доходите, както и да оценяват данъците върху неочакваните приходи от държавите членки, но ЕК не отговаря на исканията на някои държави членки за данък върху неочакваните приходи в рамките на целия ЕС.

✓ Търговският излишък на ЕС през февруари се понижава

Търговският излишък на Европейския съюз през февруари се понижава спрямо високите нива от същия месец на 2025-та, когато компаниите ускориха износа си в очакване на тарифните мерки на президента Доналд Тръмп, пише "Уолстрийт джърнъл".

Излишъкът в международната търговия със стоки възлиза на 9 милиарда и 100 милиона евро, значително под 22 милиарда и 900 милиона евро година по-рано, съобщи европейската статистическа служба "Евростат".

През първото тримесечие на миналата година американските компании увеличиха вноса от Европейския съюз, за да изпреварят очакваното въвеждане на мита и да избегнат по-високи разходи.

Войната в Иран и последвалото затваряне на Ормузкия проток вероятно ще доведат до спад на енергийния внос през следващите месеци. Въпреки че европейските потребители ще се сблъскат с по-високи разходи за петрол и газ, Европейският съюз е по-малко изложен на риск от прекъсване на доставките в сравнение с големите азиатски икономики.

[Investor.bg](https://investor.bg)

✓ Финансовите сметки и свободните работни места ще са на фокус през седмицата

През тази седмица ще излязат актуални статистически данни, свързани с развитието на българското стопанство – информация за икономиката и финансите на държавата.

В понеделник и вторник (20 и 21 април) няма обявени събития.

В сряда (22 април) Българската народна банка ще публикува тримесечни финансови сметки по институционални сектори за декември 2025 г.

Националният статистически институт ще обяви данните на основни макроикономически показатели за сектор „Държавно управление“ за четвъртото тримесечие на 2025 г.

От статистиката ще разберем какви са предварителните данни за нотификационни таблици за дълга и дефицита на сектор "Държавно управление" за миналата година.

От НСИ ще научим колко са свободните работни места и какъв е коефициентът на свободни работни места към края на четвъртото тримесечие на 2025 година.

Пак статистиката ще обяви какви са нефинансовите национални сметки за институционални сектори "Държавно управление" и "Останал свят" за четвъртото тримесечие на 2025 година и предварителни данни за цялата минала година.

НСИ ще ни даде информация за емисиите във въздуха през 2024 година

В четвъртък (23 април) от националната статистика ще разберем какви са данните за индикатори за бедност и социално включване през 2025 година.

В петък (24 април) НСИ ще ни информира за броя на детски ясли през миналата година.

✓ Енергоносителите и металите са основните двигатели на волатилността на пазарите

Енергоносителите и металите са основните двигатели на волатилността на пазарите на стоки през седмицата, пише в седмичния обзор на Софийската стокова борса (ССБ).

Зърнените култури се представят смесено, като пшеницата постига по-устойчиви позиции в сравнение с царевицата. Захарта остава под натиск заради динамиката на реколтата и етанола.

Основните фактори на пазарите са геополитиката, времето, очакванията за предлагането и свързаните с политиката търговски потоци.

Петролът на пазарите

Цената на петрола сорт „Брент“ отразява по-силното излагане на риск от прекъсването на доставките и напрежението в Близкия изток.

Ефектите върху цената на американския сорт WTI са смекчени заради силните запаси в САЩ и стратегическите планове за пускане на резерви на пазара. Резултатът е по-широк спред (разлика) между „Брент“ и WTI и пазар, който все още отчита риска от прекъсване на доставките повече, отколкото силата на търсенето.

Фючърсите върху суровия петрол „Брент“ се търгуваха от 94 до 100 долара за барел, а фючърсите върху суровия петрол WTI – от 91 до 99 долара за барел.

Референтната кошница на страните от ОПЕК поевтиня до диапазона 104 – 110 долара за барел.

Пазарите на селскостопански стоки

Пшеницата се представя най-силно от зърнения комплекс тази седмица, като цената е подпомогната от покриването на къси позиции (продажби), нестабилното време и по-затегнатите настроения относно предлагането в някои региони.

Фючърсите върху хлебната пшеница с доставка в следващ месец на чикагската борса се търгуваха около 213 – 219 долара за тон, а тези на Euronext достигнаха 228 – 230 долара за тон.

Царевицата се представя по-слабо, а пазарът все още разчита на запасите. Износът се изпълнява бавно, а вниманието е насочено към сезона на засаждане в САЩ и Южна Америка.

Като цяло, зърнените култури остават във фаза на „силно предлагане, но чувствителни към времето“. Фючърсите върху царевицата с доставка в следващ месец на CME се търгуват в диапазона 173 – 176 долара за тон, а тези на Euronext са от 239 до 241 долара за тон.

Цената на захарта е под натиск заради очакванията за силна реколта от захарна тръстика в Бразилия и комфортно предлагане по-късно през сезона. В същото време по-високите цени на енергоизточниците тласкат някои заводи към етанол, което може да намали производството на захар в краткосрочен план и да създаде изблик на подкрепа за цената.

Фючърсите върху суровата захар в Ню Йорк се търгуват на цени около 297 – 306 долара за тон, а тези на рафинираната в Лондон достигат около 411 – 424 долара за тон.

Пазарът на метали

Металите се представят по-стабилно като цяло през седмицата, като индустриалните метали се възползваха от коментарите около митата, опасенията за доставките и подобрения апетит за макроикономически риск.

Пазарът на индустриални метали е по-скоро стабилен, но все още чувствителен към политиката и сигналите за търсене от Китай.

Благородните метали са подкрепени от силното инвестиционно търсене и продължаващата несигурност.

Търговията на ССБ

В подкръг "Зърно" на ССБ се появиха нови оферти: за хлебна пшеница продавачите котират на 190 евро за тон, а купувачите – на 175 евро за тон. При фуражната пшеница има само търсене на цени от 165 до 180 евро за тон.

В подкръг „Хранителни стоки“ цените на основните стоки са стабилни при непроменено ниво на началните цени. Предлагането на консервирани храни доведе до множество сделки: ягодов конфитюр на 0,72 евро за килограм, шипков мармалад на 0,75 евро за килограм, сладка царевица на 0,50 евро за килограм, кисели краставички на 0,46 евро за килограм и белени домати на кубчета на 0,52 евро за килограм.

В подкръг „Индустриални стоки“ на ССБ сделки имаше за газ пропан бутан в диапазон от 720 до 740 евро за хиляда литра.

[Мениджър](#)

✓ Прогноза: Европа ще отчете спад на населението си с 11% в рамките на 75 години

Европа се насочва към демографски спад – до 2100 г. населението ѝ ще намалее с **11,7%**, или 53 милиона души, сочи нова прогноза на Евростат. Очаква се пикът по брой население да бъде достигнат през 2029 г. (453 милиона души), последван от дългосрочен спад до по-малко от 400 милиона до края на века.

Според Евростат, между 2025 и 2100 г. делът на децата и младежите (0–19 години) в ЕС ще намалее **от 20% на 17%**, а населението в трудоспособна възраст (20–64 години) ще намалее от 58% на 50%. Делът на възрастовата група 65–79 години ще се увеличи от 16% на 17%, докато делът на тези на 80 и повече години ще се увеличи **от 6% на 16%** (увеличение с 10 процентни пункта).

Демографската пирамида за 2025 г. изобразява общество с висока продължителност на живота, ниска смъртност и ниска раждаемост - населението е съставено предимно от хора над 50 години, със значително по-малък дял от младежи под 20 години. До 2100 г. се очаква по-нататъшно изместване към застаряване и намаляване на населението, изтъква Евростат.

Прогнозите на Евростат се основават на редица предположения за раждаемостта, смъртността и миграцията – те са сценарии от типа „ами ако“, а не окончателни прогнози. Резултатите трябва да се разглеждат само като едно възможно демографско развитие, отбелязва агенцията.

Причината за тези демографски промени е намаляващата раждаемост в Европа, съобщава Politico. Процентът е паднал до 1,3 деца на жена и продължава да намалява. Във Франция, където смъртността надхвърли раждаемостта за първи път от Втората световна война през 2025 г., президентът **Еманюел Макрон** призова за „демографско превъоръжаване“ и предложи стимулиране на раждаемостта сред 29-годишните чрез разширяване на лечението на безплодието и семейната подкрепа, съобщава Politico.

Демографските промени ще доведат до намаляване на работещото население, докато броят на пенсионерите се увеличава, увеличавайки тежестта върху пенсионните системи и здравеопазването, отбелязва изданието. Миграцията в момента компенсира спада, но не напълно. Междувременно политиките се затягат - в Германия канцлерът Фридрих Мерц предложи приблизително 80% от сирийците, живеещи в страната, да се върнат в родината си в рамките на следващите три години, отбелязва Politico.

✓ Как светът загуби петрол за \$50 млрд. за по-малко от два месеца?

Светът е загубил суров петрол на стойност над **50 милиарда долара**, който не е бил произведен от началото на войната с Иран на 28 февруари, а последиците от кризата ще се усещат месеци и дори години напред, се посочва в анализ на Reuters. От началото на кризата в края на февруари **над 500 милиона барела суров петрол** и кондензат са изчезнали от световния пазар, според данни на Kpler - най-голямото прекъсване на енергийни доставки в съвременната история.

Поставени в контекст, тези 500 милиона барела се равняват на:

-Ограничаване на глобалното търсене на авиационно гориво за 10 седмици, липса на пътно движение в световен мащаб за 11 дни или липса на петрол за цялата глобална икономика за пет дни.

-Почти едномесечно потребление на петрол в САЩ или над месец потребление за цяла Европа.

-Около шест години потребление на гориво от американската армия.

-Достатъчно гориво за международния корабен транспорт за приблизително четири месеца.

Арабските страни от Персийския залив са загубили около **8 милиона барела** дневно добив през март - почти колкото общото производство на Exxon Mobil и Chevron, две от най-големите петролни компании в света.

Износът на самолетно гориво от Саудитска Арабия, Катар, Обединените арабски емирства, Кувейт, Бахрейн и Оман е спаднал от около **19.6 милиона барела** през февруари до едва **4.1 милиона барела** общо за март и април досега. Това количество би било достатъчно за около 20 000 двупосочни полета между Ню Йорк и Лондон.

При **средна цена от около 100 долара за барел от началото на конфликта**, липсващите количества се равняват на приблизително 50 милиарда долара пропуснати приходи - еквивалент на около 1% от годишния БВП на Германия или приблизително колкото икономиката на по-малки държави като Латвия или Естония.

Световните запаси от суров петрол на сушата са намалели с около **45 милиона барела** само през април, а прекъсванията в производството са достигнали приблизително 12 милиона барела дневно от края на март.

По-тежките петролни находища в Кувейт и Ирак може да се нуждаят от 4-5 месеца, за да се върнат към нормална работа, а щетите върху рафинериите и газовия комплекс Ras Laffan в Катар означават, че пълното възстановяване на енергийната инфраструктура в региона може да отнеме години.

[Business.dir.bg](https://business.dir.bg)

✓ МВФ: Налага се новото правителство на България да преразгледа фискалната политика

Прогнозата на растежа на българската икономика на Международния валутен фонд (МВФ) понижена леко - с 0,3 процентни пункта до 2,8 процента на фона на кризата, предизвикана от войната в Близкия изток, която в това отношение не оказва голямо влияние, отколкото в други страни.

Фондът обаче изразява притеснения за развитието на икономическата среда, заяви Хелге Бергер, заместник-директор на департамента за Европа на МВФ, в отговор на въпрос от специалния пратеник на БТА Елена Савова, подчертавайки повишената прогноза за инфлацията.

Преразгледаната прогноза за инфлацията в България е с около 0,5 процентни пункта по-висока от очакваното през октомври и достига 3,8 процента.

Бергер посочи, че икономиката се намира в среда на силно вътрешно търсене, бързо нарастващо потребление, увеличаващ се дефицит по текущата сметка и продължаваща експанзионистична фискална политика, което според него не е правилният подход в ситуация, в която цените растат силно.

Според него едно от основните предизвикателства пред бъдещото правителство ще бъде преразглеждането на фискалната политика с цел преминаване от експанзионистичен към по-неутрален режим.

Това може да се направи, например, като се обърне внимание на бързия ръст на заплатите в публичния сектор, на автоматичната индексация на социалните плащания, но, разбира се, това е и подходящ момент да се помисли за реформи, които могат да подпомогнат растежа, като се има предвид понижената прогноза за растежа, каза Бергер.

Той отбеляза, че съществуват възможности за по-ефективно използване на европейските фондове чрез насочването им към публични инвестиции. Сред препоръките на представителя на МВФ са и разработването на дългосрочна програма за структурни реформи, включително в областта на управлението, инвестициите в човешки капитал и образованието.

✓ Осигуриха 700 000 евро за бонуси в Агенцията за борба с градушките

Служителите на Агенцията за борба с градушките ще получат допълнителни възнаграждения в размер на 700 хиляди евро. Това обяви министърът на земеделието Иван Христанов по време на посещение на полигона в Старо село край Сливен, където се запозна с работата и възможностите за защита от опасни атмосферни явления.

Средствата ще бъдат изплатени под формата на бонуси след решение на Министерския съвет.

"700 000 евро е допълнителният ресурс, който осигурихме. Той трябва да мине сега като решение на Министерския съвет под формата на допълнителни възнаграждения. С най-голямо огорчение го казвам - не е в мандата на служебния кабинет да прави трайни увеличения на заплатите, но при първа възможност ще направим и това. Всички хора, които работят тук, трябва да знаят, че техният труд се оценява достойно, техните усилия се оценяват в България", каза Христанов, цитиран от БНР.

Министърът подчерта, че в системата има сериозен недостиг на кадри, като в отделни смени остават незаети позиции от години. В същото време част експертите получават възнаграждения под нивото на минималната работна заплата.

Министърът съобщи още, че се подготвя разширяване на системата с 21 нови ракетни площадки в страната. За Северна България, където защитата се осъществява със самолетен способ, е създадена готовност за предстоящия сезон.

По данни на ведомството, само през миналата година благодарение на дейността на агенцията е била спасена селскостопанска продукция на стойност над 40 милиона лева.

В началото на април служители на Изпълнителна агенцията "Борба с градушките" протестираха с искания за увеличение на основните им възнаграждения с 250 евро.

На 15 април Изпълнителна агенция "Борба с градушките" (ИАБГ) стартира активния сезон по противорадова защита с ракетен способ в България. Системата за защита обхваща близо 22 милиона декара земеделски площи в областите Пазарджик, Пловдив, Стара Загора, Хасково, Сливен, Видин, Монтана, Враца и Плевен.

3e-news.net

✓ Покачване на цените сред европейските електроенергийни борси за понеделник 20 април

Румънската енергийна борса OPCOM затвори сегмента „Ден напред“ при цена от 103,52 евро/мвтч за базова енергия. Това сочат данните на борсата за 20 април 2026 г. Пиковата цена ще бъде 87,48 евро/мвтч, а извънпиковата ще е 119,57 евро/мвтч. Най-високата цена от 180,61 евро/мвтч ще бъде в част от 20-ия час. Най-ниска ще бъде цената в част от 14-ия час и тя ще е 19,03 евро/мвтч. Търгуваните обеми базова енергия ще бъдат 34 672,0 мвтч.

На гръцката енергийна борса HENEX средната цена за базова енергия на 20 април ще бъде 83,41 евро/мвтч. Търгуваните обеми ще бъдат 293 374 мвтч. Максималната цена ще е 166,83 евро/мвтч и тя ще е в 7 ч. Минималната цена ще е в 11 ч и тя ще е отрицателна от - 0,06 евро/мвтч.

При унгарската енергийна борса NUPX цената на базовата енергия за 20 април е 120,45 евро/мвтч. Най-високата цена от 483,00 евро/мвтч ще бъде в част от 19-ия час. Най-ниска пък ще бъде цената в част от 14-ия час и тя ще е 19,08 евро/мвтч. Търгуваните обеми базова енергия ще бъдат 83 237,6 мвтч.

Базовата цена на електроенергията за 20 април на Словашката енергийна борса е 96,84 евро/мвтч. Най-високата цена от 151,16 евро/мвтч ще бъде в част от 8-ия час. Най-ниска пък ще бъде цената в част от 14 –ия час и тя ще е 19,18 евро/мвтч. Базовата цена на електроенергията на Чешката енергийна борса е 98,85 евро/мвтч. Най-високата цена от 139,08 евро/мвтч ще бъде в 8 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 15 ч и тя ще е 33,66 евро/мвтч.

✓ Словакия е решила да подаде иск в съда на ЕС заради забраната за внос на руски газ

Управляващите в Словакия са решили да подадат иск в Съда на ЕС заради европейската забрана за внос на руски газ. Това е съобщил в петък премиерът на Словакия Роберт Фицо. „Словашката Република ще подаде иск в Съда на Европейския съюз, заради забраната за внос на руски газ“, цитират информационните агенции написаното от Фицо в социалната мрежа X.

Братислава има претенции по повод приетото предложение от Съвета на ЕС, което постановява забрана за доставки в ЕС на руски тръбопроводен газ от 30 септември 2027 г. и на LNG от 1 януари 2027 г.

По думите на Фицо, тази забрана “фактически сама по себе си представлява част от санкционния режим, тоест санкционна мярка, а следователно такова решение би трябвало да бъде взето единогласно“. Както пише премиерът, в ЕК обаче са били наясно, че някои страни не подкрепят тази инициатива, затова тя е решила да формализира това решение не като ограничителни мерки, а като законопроект: в крайна сметка той е одобрен с квалифицирано мнозинство.

„Словашкото правителство смята, че това представлява явно нарушение на принципите, на които се основават договорите на ЕС. Договорите постановяват, че решенията относно системата от санкции и въпросите на външната политика трябва да се вземат единодушно“, отбелязва Фицо.

Според него делото е важно, защото може да създаде прецедент, който ще повлияе на бъдещи решения в ЕС. Премиерът заявява, че крайният срок за подаване на иска е 27 април 2026 г. Фицо препоръчва на словашкото Министерство на правосъдието да поиска от съда да предприеме временни мерки, тъй като европейската забрана ще влезе в сила през 2027 г. и разрешаването на делото може да отнеме няколко години.

През февруари тази година Унгария заведе подобен иск. Бъдещето му е неясно поради стартиращата смяна на властта в Будапеща.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Американците вече не работят колкото преди

- Тенденция за по-малко работа е концентрирана предимно сред мъжете и американците с по-ниски доходи.
- Една от причините е и разширяването на Medicaid, която към 2020 г. вече е обхващала 100 милиона души, или 30% от населението.
- По-малкото работа означава по-малко данъчни приходи, с които да се плащат грижите за застаряващото население.

Тия дни попаднах на статистика, която противоречи на усещането на почти всеки работещ в САЩ: американците работят по-малко, отколкото през 50-те и 60-те години на миналия век. Как е възможно това, когато всички се чувстваме приковани към бюрата или телефоните си?

Да, ние все още работим повече от почти всички останали - особено европейците, с техните дълги ваканции и 35-часови работни седмици - но разликата намалява. Не само американците работят по-малко часове седмично, но и хората в други богати страни работят повече. С тези темпове скоро ще работим толкова усилено, колкото французите.

Обяснението

Както се оказва, това явление може би се обяснява най-вече с намаляването на мъжете в работната сила, а не с общото нарастване на американската леност. И все пак последиците за икономиката на САЩ и федералния бюджет са дълбоки.

Веднага след Втората световна война европейците работеха по-усилено от всички останали. Но докато възстановяваха икономиките си и изграждаха огромни социални държави работното им време намаляваше. Сега те работят много по-малко от останалия свят. Работното време на американците също е намалявало през 50-те години на миналия век, но е започнало да се увеличава през 60-те години и да се ускорява през 80-те и 90-те, преди да се стабилизира и след това да спадне през 2010-те. Междувременно европейците са започнали да работят повече през 2010-те. Разликата между САЩ и други богати страни е намалена наполовина.

Medicaid

Нов доклад изследва причините за това. Той сочи, че една от причините може да е разширяването на Medicaid в САЩ: През 1970 г. програмата е обхващала около 20 милиона души или приблизително 10% от населението, но към 2020 г. тези цифри достигат съответно 100 милиона и 30%. Medicaid може да бъде демотивиращ фактор за работа, защото ако някой, който я ползва, започне работа или просто работи повече часове, може да загуби здравните си осигуровки или да се наложи да плаща повече за тях. Някои изследвания показват, че таванът на доходите за класиране в Medicaid може да действа като 100% данък върху труда.

Във всеки случай, този спад в работните часове се превръща в проблем. Някои по-възрастни американци са изключени от пазара на труда поради възрастова дискриминация или липса на подходяща работа. Междувременно някои работещи на непълнен работен ден не могат да намерят надеждна работа на пълен такъв. Не е ясно дали тези тенденции се влошават или ще се подобрят през следващите десетилетия, тъй като технологиите предлагат на хората повече начини да работят за себе си.

Бедните работят по-малко

По-конкретно безпокойство е, че тази тенденция за по-малко работа е концентрирана сред мъжете и американците с по-ниски доходи. Преди тези с по-високи доходи работеха много малко, но през 20-ти век това се промени: сега хората с по-високи доходи работят повече часове от хората, които печелят по-малко. Що се отнася до разликата между половете, според Американското проучване за използване на времето, работните часове за мъжете и жените, които имат работа, са сравнително стабилни от 2003 г. насам. Спадът в общите работни часове идва най-вече от хора, които не работят, особено мъже. Ясно е, че голяма част от тази тенденция се дължи на напускането на работната сила от страна на мъжете.

По-малко мъже са на пазара на труда и в Европа. Но това се дължи на по-ранното пенсиониране и по-дългата продължителност на живота. През 2020 г. само 8% от европейските мъже на възраст между 25 и 54 години са били извън работната сила, в сравнение с 11% в САЩ. Младежката безработица е по-висока в Европа, но поне има тенденция да се работи повече, докато САЩ вървят в грешната посока.

Другите все още работят по-малко

Заслужава да се отбележи, че американците все още работят повече от европейците. Средно другите богати страни работят 92 часа на всеки 100 такива за американците. И ако американската социална държава е станала по-щедра, в по-голямата част от Европа тя е още по-щедра. Разбира се, възможно е помощите да се структурират по начин, който насърчава работата. Но по-важното е, че нищо от това не е устойчиво.

Както Америка, така и Европа имат застаряващо население, чиито грижи ще стават все по-скъпи. И ако хората работят по-малко, това означава, че ще има по-малко данъчни приходи, за да се плащат тези помощи. Европа е направила крачка в правилната посока, но все още има много да направи. Междувременно, с разрастването на социалната си държава и свиването на работното си време, САЩ може би ускоряват момента за плащане на сметката.

✓ Хонконг превръща криптохаоса в част от ежедневието

- Блокчейн беше замислен като начин да се заобиколят банките, сега те получиха ключа към царството
- Стейбълкойните може да се превърнат от разплащателни инструменти за криптотрейдърите в цифрова валута за ежедневна употреба в Хонконг
- От 1 април всички таксите в града са задължени по закон да приемат електронни плащания
- По-широкото геополитическо значение на стейбълкойните в Хонконг е в потенциала им да дедоларизират регионалната търговия в Азия
- Ако се наложат в ежедневието и в регионалната търговия, монетите може да станат жизнеспособен модел за частни пари, базирани на юана

Техно-анархистката мечта, подхранена от биткойн революцията през 2008 г., беше всеки да бъде своя собствена банка. Приносът на Хонконг към тази визия през 2026 г. е праграмично свиване на рамене: „Защо да си правим труда, когато банката ни е навсякъде?“.

Миналата седмица администрацията за паричната политика на Хонконг издаде първите си лицензи за стейбълкойни на HSBC Holdings и Anchorpoint, консорциум на Standard Chartered, Hong Kong Telecommunications и Animoca Brands, който създава игри и други потребителски продукти за блокчейна. Цифровите токени, които ще клонират хонконгския долар едно към едно в децентрализирани публични регистри, бяха избрани сред 36 кандидати.

За криптопурстите това е крайна ирония. Блокчейнът беше замислен в разгара на световната финансова криза като начин да се заобиколят банките, които са „твърде големи, за да фалират“. Но сега същите големи институции, които бяха мишени на бунта, получиха ключовете към царството.

Но за Хонконг това е само практическо допълнение към дългата му история на иновациите.

През 60-те години на 19-и век азиатският пристанищен град е бил паричният „Див изток“. Докато президентът на САЩ Ейбрахам Линкълн бил зает с изтеглянето от обращение на банкнотите от периода преди Гражданската война със съмнителна стойност и с ограничаването на правото за емитиране на законно платежно средство до лицензираните национални банки в САЩ, Хонконг представлявал какофония от испански и мексикански сребърни долари и китайски медни монети. Standard Chartered, по това време Chartered Bank of India, Australia and China, и HSBC се появили в тази смущаваща обстановка. Те трябваше да убедят обществеността, която дълбоко се съмняваше в книжните пари, че техните дългови разписки са толкова добри, колкото и металът.

От 1983 г. насам обменният курс е фиксиран към долара, макар че дори и сега реалните инструменти, които сменят собствениците си, са частни - HSBC и StanChart са двама от тримата емитенти на банкноти в града. Като им предоставя първите лицензи за стейбълкойни, администрацията за паричната политика на Хонконг разчита на 160 години опит, за да укроти цифровата граница. Ако рискът се оправдае, стейбълкойните ще се превърнат от обикновени разплащателни инструменти за криптотрейдърите в цифрова валута за ежедневна употреба – от хора и машини, през 21-и век.

Одобрение от таксиметровите шофьори

Според мен най-голямото изпитание за тях ще бъде да спечелят на своя страна известните с любовта си към парите таксиметрови шофьори в града.

От 1 април всички таксите в града са задължени по закон да приемат електронни плащания, но не преходът не беше лесен. В тази връзка е интересно, че двете компании, спечелили лиценз в първия кръг, вече предлагат популярни мобилни портфейли – PayMe на HSBC се ползва от 3,3 млн. местни жители. НКТ на магната Ричард Ли също разполага с голяма база от абонати за своите плащания Tap & Go. Ако пътуващият може да плати таксата си с подкрепен от банка стейбълкойн, който веднага попада в портфейла на шофьора, това ще подражава на незабавната ликвидност на парите в брой, като същевременно ще се избегне чакането от два-три дни и таксите за обработка, които превърнаха таксиметровите шофьори в града в противници на електронните плащания.

Междувременно хората зад Animosa Brands обмислят използването на стейбълкойни за ситуации, в които плащанията се инициират и изпълняват от AI агенти. Докато първите роботизирани таксите на Uber, задвижвани от Baidu, започнат да се движат по натоварените улици в центъра на Хонконг, те може би ще могат да плащат за собствената си електроенергия и тунелни такси, използвайки тези токени.

Инструмент за дедоларизация

От гледна точка на Пекин по-широкото геополитическо значение на стейбълкойните в Хонконг ще се състои в потенциала им да дедоларизират регионалната търговия в Азия. Около 40% от световното търсене на американски долари се дължи на това, че те улесняват търговията между две държавии, чиито валути обикновено не се търгуват една срещу друга в големи обеми. Най-сетне технологията показва начин да се преодолее тази зависимост.

Да си представим малък търговец на електроника в „Монг Кок“, квартал, където гъстотата на населението е пет пъти по-висока от тази в Манхатън, а пешеходната зона се съревновава с „Таймс Скуеър“, като купувачите се движат в забързания ритъм на хиперлокализираната търговия. Ако магазинът иска да се снабди със стока от дистрибутор в Банкок, съществуващата система изисква хонконгските му долари да бъдат продадени за американска валута, а след това да се конвертират в тайландски бат. Участващите банки налагат спред върху обменните курсове, начисляват значителни такси и невинаги извършват преводи в същия ден.

В новата архитектура голяма част от пречките и разходите са елиминирани. Теоретично е възможно търговецът от „Монг Кок“ да плаща в хонконгски долари по номинална стойност, или HKDAP, задаващата се криптовалута на Anchorpoint. Зад кулисите международното подразделение на китайския финтех гигант Ant Group предоставя своята платформа Whale, базирана на блокчейн, като преводачески механизъм, който фиксира HKDAP в Хонконг и задейства незабавно плащане в бат от местните резерви в Банкок. Сделката се урежда директно, без SWIFT съобщения между банките и без да се разчита на американския долар.

Пекин ще наблюдава с интерес как ще процедурат HSBC и StanChart преди да позволи експерименти с участието на китайски емитенти. Ако успеят да се наложат в ежедневието и в регионалната търговия, монетите може да се превърнат в жизнеспособен модел дори за частни пари, базирани на юана.

Важното в момента е да се установи дали големите, регулирани попечителски организации могат да създадат достатъчно търсене на стейбълкойни извън криптопърволията. Във виждането за блокчейн плащанията няма нищо техно-анархистично.

Капитал

✓ Ток и топлина "извират" от земните недра на България

Темата накратко

- Държавата даде първата концесия за геотермална енергия в Златоград, без да има цялостно проучване на потенциала в цялата страна.
- Въведен е облекчен и ускорен режим за изграждане на термопомпи и плиткни геотермални системи, включително в многофамилни и еднофамилни сгради.
- Според действащото законодателство концесия за геотермален ресурс може да се даде и на частни инвеститори, но се запазва монополът на топлофикациите.

На фона на високите цени на петрола и газа, както и трудностите при развитието на електропреносната мрежа и присъединяването на нови мощности все повече се говори за геотермалната енергия. Като тук става дума за топлината на земята, а не за топлите минерални води, които се използват в някои райони за отопление.

В България към момента има над 3000 сондажа, направени в резултат на геоложки проучвания, основно за нефт и газ, които доказват наличието на високи температури в земните недра. Още до 2030 г. това може да осигури 200 - 300 MW електрическа мощност и около 3000 MW за централно отопление - мащаб, съпоставим с "Топлофикация София". До 2050 г. пък потенциалът достига 1500 - 2000 MW за ток и 30 000 MW за отопление и индустрия. Това е съвсем отделно от официално регистрираните находища на минерални води - над 500 водоизточника, които се управляват по реда на Закона за водите и в голямата си част са предоставени на общините за питейни нужди, балнеология и други.

Или казано по друг начин, подземният ресурс от топлина може да се използва за производство на енергия (топлинна и електрическа), без да се поставя под риск качеството на питейните и лечебните води. Въпросът е да се използва правилно. Къде сме ние?

В Европейски съюз (ЕС) все още няма единна директива или регламент, който да регулира геотермалната енергия. България има законодателство от 2023 г. и вече е една от 15-те държави с ясна рамка за развитие на геотермалните ресурси. Вместо чрез отделен закон страната избра да направи промени в няколко нормативни акта - Закона за енергията от възобновяеми източници, Закона за подземните богатства, Закона за водите и Закона за устройство на територията.

За първи път геотермалният ресурс е дефиниран като топлина в земните недра, а не просто като воден ресурс, макар водата да се разглежда като носител на тази енергия. Това позволява широк технологичен подход и развитие на решения, които не са ограничени единствено до минералните води, каквито са остарелите представи. Това дава възможност за нов етап в развитието на сектора от проучвания към реални проекти за отопление, охлаждане и производство на електроенергия.

Какво предвижда българското законодателство - моделът на Франция

България използва френския модел за развитие на геотермията. Ресурсите са ясно разделени на плиткни (до 200 м) и дълбоки (над 200 м), което дава предвидимост както за инвеститорите, така и за администрацията. Дълбоката геотермия се регулира от Закона за подземните богатства по режим, сходен с този за нефт и газ - разрешение за проучване до 5 години и последваща концесия за добив. Предвидена е и възможност за съпътстващ добив на стратегически суровини като литий. Плитката геотермия попада в обхвата на Закона за водите и ЗУТ, като тук подходът е максимално облекчен.

Ключовият въпрос остава управлението на геоложкия риск - рискът сондажът да не достигне необходимия дебит или температура. Практиката във Франция показва работещо решение: инвеститорът плаща премия от 3-5%, а при неуспешен сондаж специализиран фонд покрива 70 - 90% от разходите (5 - 15 млн. евро). Това поставя създаването на национален гаранционен фонд като следваща необходима стъпка за България, казват специалистите.

"Най-голямото предизвикателство за администрацията беше да се дефинира подземен ресурс за концесия, който на практика е неограничен като източник на енергия", припомня Георги Стефанов, климатичен експерт и член на управителния съвет на Българска асоциация Геотермална енергия (БАГЕ). Още през 80-те години на XX век България има практически опит

с геотермални приложения - в райони като Плевен и Долни Дъбник са функционирали малки системи, свързани с проучванията за нефт и газ, които са работили в продължение на около две десетилетия, но впоследствие са изоставени. От геоложка гледна точка страната разполага с ясно обособени региони с потенциал за развитие на геотермална енергия. В Северна България се намират дълбоки седиментни хоризонти с температури над 150°C на дълбочина 4-6 км, подходящи за производство на електроенергия. В Южна България условията са различни, като има активен рифтов терен с високи температури и значителен потенциал за директно използване на топлина (над 100°C). Но геоложката, геофизичната и сондажната информация от дълбочина са значително ограничени и остава въпросът за регионалната издържаност на тези повишени температури. Райони като Софийското поле, Кюстендил, Сапарева баня, Благоевград, Сандански, Петрич, Велинград, Златоград, Бургас и др. са доказано определени като зони с повишени температури на относително малка дълбочина, казват от БАГЕ.

Този ресурс има много приложения - от плитки термопомпени системи за сгради, през директно използване на топлина за централизирано отопление и индустрия, до производство на електроенергия. Геотермалната енергия се отличава с висок коефициент на използваемост (обичайно 70 - 95%) и възможност за непрекъснато производство на топлинна енергия. Това я прави подходяща за топлофикационни системи и градска инфраструктура.

Въпреки този потенциал развитието на сектора остава все още ограничено от липсата на систематизирана и модерна, цифрова геоложка информация. По Плана за възстановяване и устойчивост бяха предвидени над 150 млн. евро за геолошко картиране, пилотни проекти и дигитализация на Националния геоложки фонд, но проектът пропадна.

Първата концесия за геотермия за 35 години в Златоград

С Решение от 4 февруари 2026 г. Министерският съвет предостави първата в историята на България концесия за добив на дълбоки геотермални ресурси в Златоград за 35 години на бизнесмена Николай Вълканов. Без приетите изменения в законодателството в България подобна процедура нямаше да бъде възможна.

Предвидено е изграждане на система за добив на геотермална енергия от находище "Шумачевски дол - Андруу", както и на геотермална централа за производство на електрическа енергия.

Средногодишното количество произведена електрическа енергия за срока на концесията е определено на 135 955 MWh. Концесионното плащане ще е 4% от нетните приходи от продажбата на произведената електроенергия, като 50% от постъпленията без ДДС ще се превеждат към бюджета на община Златоград. Този първи казус подчертава необходимостта от по-систематична национална оценка на геотермалния потенциал, така че бъдещите инвестиции да стъпват върху по-пълна геоложка и икономическа база, коментират експерти.

София "спи" в море от топлина

Софийското поле има значителен геотермален потенциал. Доказателство за това са множеството минерални извори в района - в Баня, Княжево, Панчарево и над четиридесет други естествени и сондажни точки с минерални води с топлина близо до повърхността. Потенциалните геотермални системи за енергийни нужди се насочват към дълбоките пластове в земните недра, където очакваната висока температура може да бъде извлечена, без това да засяга установените плитки водоносни хоризонти, от които произхождат питейните минерални води. Това означава, че развитието на геотермална енергия и опазването на минералните води не само не си противоречат, а се развиват паралелно, казват от БАГЕ.

Градът има допълнително стратегическо предимство - системата за централно топлоснабдяване, която позволява интеграция на нови източници на топлинна енергия. В същото време липсата на детайлна и систематизирана геоложка и сондажна информация - дебит, температура, дълбочина, структура и издържаност на ресурса - остава ограничение пред по-бързото развитие на потенциала на столицата. Затова са нужни детайлни проучвания преди започване на етапа по сондиране и въвеждане в експлоатация, коментират от БАГЕ.

А "Топлофикация София" е в критично финансово състояние с дълг над 1.4 млрд. евро. Тя консумира между 30 и 50% от цялото потребление на природен газ в страната. Именно тук геотермалната енергия се очертава като най-добрата възможност - работи като базова мощност 24/7, с ценова стабилност.

Европейското законодателство изисква и други източници на топлина да използват съществуващите мрежи. Според нашето концесия, включително за геотермален ресурс, може да бъде предоставена и на частни инвеститори, но с една особеност - достъпът до топлопреносната мрежа след това остава изцяло под контрола на топлофикационните дружества. Така се запазва централизираният модел на управление и се затруднява навлизането на нови енергийни носители и производители. Дава се възможност на топлофикациите да въведат нови топлинни носители в мрежата, но те не го правят.

Законът за енергетиката създава регулаторна рамка за функциониране на топлофикационните системи, но не и за тяхната трансформация - тя допуска нови източници, без да създава реални условия те да навлязат. Това спира иновациите.

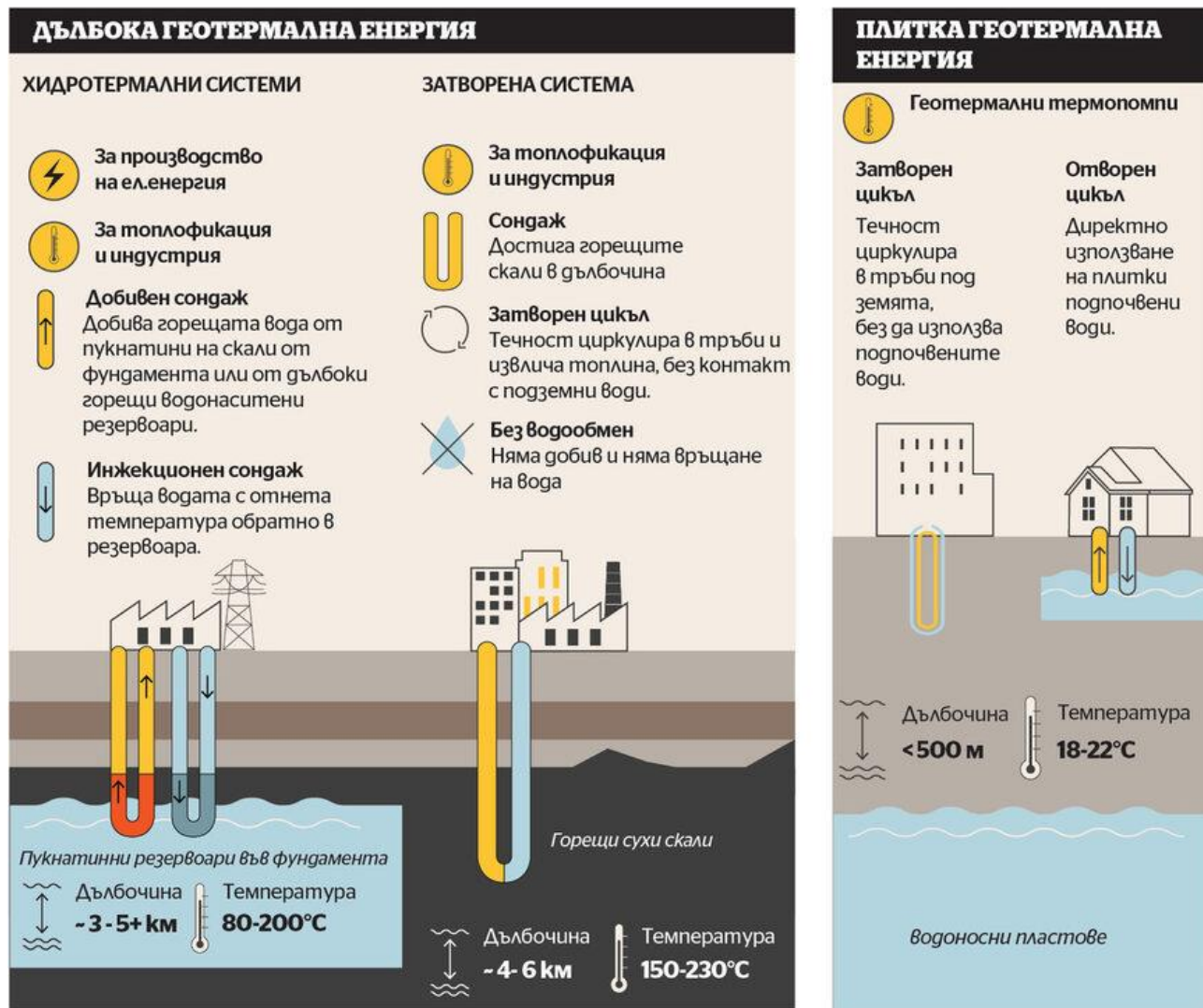
Сапарева баня - "неизползвано" геотермално бижу

Югозападна България е един от високоперспективните региони в страната за развитие на геотермална енергия. Тук се намира и най-горещият сондажен минерален извор в континентална Европа с температура около 103°C. Хидрогеотермалният ресурс е разположен на сравнително малка дълбочина - от около 73 м до няколкостотин метра. Високите температури почти сигурно обхващат обширен по площ и дълбочина скален масив, което е съществено предимство спрямо райони като Северна България, където за достигане на подобни температури са необходими сондажи на дълбочина от няколко километра.

Сапарева баня безспорно има възможност да покаже как природният потенциал може да бъде използван много по-ефективно. Реализацията на подобни проекти обаче и тук изисква допълнителни детайлни проучвания, модерни похвати и познания, пренесени основно от опита на нефтената индустрия, инвестиции и стратегическо планиране.

ТИПОВЕ ГЕОТЕРМАЛНИ СИСТЕМИ

Дълбоките геотермални системи със затворен контур извличат топлина от горещите скали чрез циркулиращ флуид в изолирана тръбна система, без използване или контакт с подземни води, което осигурява предвидима и нискорискова енергия.

Автор : Ася Колева [Преглед на оригинала](#)

409 геотермални централи работят в Европа

Към момента над 409 геотермални централи работят в Европа, а повече от 360 нови проекта за геотермално отопление и охлаждане са в различен етап на разработване или проучване по данни на Европейския съвет за геотермална енергия. Това показва ясно, че именно секторът на централното отопление е следващият ключов елемент на енергийния преход. Само за 2024 г. нови осем геотермални централи стартираха в Гърция, Полша, Великобритания, Франция и Румъния.

Колко ще струва

Според данни на Международната агенция за възобновяема енергия (IRENA) геотермалната енергия е сред най-предвидимите и устойчиви възобновяеми източници. През последните години инвестиционните разходи вече са приблизително 1400 - 2100 евро/kW инсталирана мощност, което е спад с около 50% спрямо нивата отпреди около пет години. Това е приблизително 10 пъти по-евтино от нови ядрени мощности по показателя CAPEX.

От гледна точка на цената на произведената енергия геотермалните проекти също показват значителна конкурентоспособност. По данни от анализи IRENA и IEA нивото на разходите за производство на електроенергия (LCOE) при съвременни геотермални проекти е в диапазона 60 - 100 евро/MWh, в зависимост от геоложките условия и мащаба на проекта. Важното тук е, че геотермалната енергия не зависи от вносни горива и волатилни международни пазари.

Според Величко Величков, председател на Асоциацията по подземни води, в България обаче липсват достатъчно проучвания, за да се каже какъв точно е потенциалът за геотермална енергия. Само част от сондажите са подходящи за директно енергийно използване извън традиционните приложения като балнеология и СПА с висока добавена стойност за икономиката.

За енергийни цели са подходящи води, които не са годни за питейно или лечебно използване, но съдържат значителен топлинен ресурс. По експертни оценки в България съществуват хиляди сондажи, като значителна част от тях съдържат повишени концентрации на елементи като манган, литий и други, което ги прави неподходящи за директно потребление, но потенциално приложими за геотермална енергия.

За да се запази екологичното равновесие и да не се изчерпват подземните ресурси световната практика при геотермалните системи е използването на затворен цикъл. След извличане на топлината водата се реинжектира обратно в същия водоносен хоризонт. Това предотвратява както загубата на ресурс, така и риска от замърсяване на повърхностни и подземни води и не създава дисбаланс в подземните пластове, посочват от БАГЕ.

Технологично геотермалните централи работят чрез извличане на флуид от дълбочина между 1500 и 6000 метра, след което топлината се отнема чрез топлообменници и се използва за производство на електроенергия или директно за отопление. Добитият флуид се връща обратно в резервоара, което прави системата затворена и устойчива.

"Най-новото поколение геотермални централи - дълбоки, затворените системи - на практика променя икономиката на сектора и отваря неограничена възможност за развитие", обясни инж. Никола Сечкаръев, председател на УС на БАГЕ.

По думите му тези системи не разчитат на подземни води и не зависят от техния дебит или химичен състав, а използват топлината в скалите на дълбочини от 3000 м до 6000 м и повече, като прокарането на подобен тип сондажи е стандартна практика в нефтената и газовата индустрия. "Ресурсът не е водата, а топлината в земните недра. Това е фундаменталната промяна - затворените системи целенасочено избягват добив на подземни води както по технологични причини, така и заради изискванията за тяхното опазване", допълни той.

Новите технологии позволяват оползотворяване на значително по-високи температури - над 250°C, в зависимост от дълбочината и геоложките условия. Това дава възможност не само за отопление, но и за ефективно производство на електрическа енергия при базов режим. "Геотермалната енергия е една от малкото, която осигурява постоянен и предвидим енергиен поток, не зависи от времето и може да се използва практически безкрайно", посочва Сечкаръев.

"Основният риск остава икономически, свързан със сондажите, които са капиталоемки и геоложки специфични. Именно затова в много държави се прилагат гаранционни механизми за сондажен риск, които правят проектите по-финансируеми", казва той. Към момента екипите на водещи световни компании в областта на сондажните технологии в партньорство с утвърдени технологични лидери в сектора са в интензивна фаза на развитие на ново поколение системи и материали за ултрадълбоко сондиране - от 11 000 до 14 000 метра. На тези нива се очакват температури, надхвърлящи 350 - 450°C, допълва инж. Сечкаръев. Постигането на подобен технологичен пробив би трансформирало пазара из основи.

КЪДЕ Е ГЕОТЕРМИЯТА СПРЯМО ДРУГИ ИЗТОЧНИЦИ

През последните три години капиталовият разход за геотермални системи е намалял двойно, което се случва заради икономия от мащаба.

Тип източник	Макс. работни часове (КПД)	Среден период за изграждане	Среден период на експлоатация	Капиталов разход (\$/kW)	Среден период за обезвреждане	За какво ползваме енергията
АЕЦ	90 %	15 г.	60 г.	6500 \$	30 г.	Ток
Въглища	70%	7 г.	50 г.	4500\$	10 г.	Ток и топлина
Въглища със CCS	80%	10 г.	60 г.	6500\$	10 г.	Ток и топлина
Природен газ	70%	5 г.	50 г.	1500\$	5 г.	Ток и топлина
Геотермална енергия	85%	5 г.	60+ г.	1500-2310\$	2 г.	Ток, топлина и охлаждане
PV - Соларна Енергия	25%	1 г.	25 г.	1300\$	1 г.	Ток
PV с батерии	35%	1 г.	25 г.	2000\$	1 г.	Ток
Вятър на сушата	30%	3 г.	30 г.	1700\$	1 г.	Ток
Вятър в морето	40%	7 г.	40 г.	4500\$	3 г.	Ток
Биомаса	60%	4 г.	40 г.	4000\$	3 г.	Ток и топлина
ВЕЦ	40%	4 г.	100 г.	3000\$	3 г.	Ток
ПАВЕЦ	80%	10 г.	100 г.	5000\$	N/A	Ток

Автор : Ася Колева [Преглед на оригинала](#)

Стратегия за развитие на геотермалната енергия

На 19 май ЕК ще представи Стратегия за развитие на геотермалната енергия, План за действие и дългосрочни цели до 2040 г. Идеята е да се създаде ясна рамка за ускорено внедряване на технологията в целия ЕС.

Потенциалът на геотермалната енергия до 2050 г. се оценява на около 200 GW за производство на електроенергия и над 800 GW за отопление. Това показват анализи на Международната агенция по енергетика (IEA), Международната агенция за възобновяема енергия (IRENA) и Европейския съвет за геотермална енергия (EGEC).

Към 2023 г. в Европейския съюз са инсталирани приблизително 3.5 GW геотермални мощности за електропроизводство. В същото време над 100 проекта са на различен етап, което показва ускоряване на инвестиционната активност. Геотермалната енергия има потенциала да покрие над 75% от нуждите за отопление и охлаждане в Европа и над 15% от потреблението на електроенергия до 2050 г. при пълно използване на наличния ресурс по сценарии на Европейския съвет за геотермална енергия (EGEC).

✓ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

- в. 24 часа - стр. 1, 2, 4 - Около 45% за Румен Радев изчервиха дори социолозите
- в. Труд - стр. 1, 2 - Разгромна победа на Румен Радев в изборите
- в. Телеграф - стр. 1, 2, 3 - Радев излетя, обеща кабинет

Водещи заглавия на вътрешните страници

- в. 24 часа - стр. 5 - ГЕРБ след най-ниския си резултат: Да спечелиш изборите, е едно, да управляваш - съвсем друго
- в. 24 часа - стр. 12 - След 122 години отново търсят трасе за влак от север на юг през Стара планина
- в. Труд - стр. 4 - Проблеми с машините - късат разписки, принтери отказват
- в. Труд - стр. 7 - ЕЦБ: Въвеждането на еврото в България протича спокойно
- в. Телеграф - стр. 5 - 1020 сигнала за купен вот
- в. Телеграф - стр. 8 - €373 за наркотест на полицаи

Водещи интервюта

- в. 24 часа - стр. 16, 17 - Добриня Чешмеджиева: Българите искат да бъдат чути, разбирани, и политици, които си жертват комфорта, за да свършат нещо важно и добро за всички
- в. Труд - стр. 10, 11 - Борислав Цеков: Конституцията - алгоритъм на свободата и суверенитета
- в. Телеграф - стр. 10, 11 - Шоуменът Венци Мартинов: Политиката е като жената - ту така, ту иначе

Водещи анализи

- в. Труд - стр. 14, 15 - България е изправена пред „капан на средните доходи“
- в. Телеграф - стр. 10 - Хората показаха на кого имат доверие

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2026 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.